

RIEC SLAAT VLEUGELS UIT

- Per 1 januari 2012 zijn alle Limburgse gemeenten aangesloten bij het RIEC.
- Het RIEC gaat ook samenwerken met de gemeente Genk, in de hoop meer zicht te krijgen op malafide ondernemers die over de landsgrens vluchten.

- In 2011 is in samenwerking met de politie Limburg-Zuid 388 keer aan gemeenten advies gegeven om maatregelen te nemen tegen malafide ondernemingen/pandeigenaren. De Belastingdienst heeft in 2011 voor 10 miljoen euro aan naheffingsaanslagen opgelegd.

'Maatschappelijk effect van aanpak fraudeurs'

„Als jij iedere dag naar je werk gaat en je ziet dat je buurman tot tien uur in bed ligt maar wel een Mercedes voor de deur heeft staan, is dat frustrerend. Als die frustratie dan zo hoog oploopt en iemand biedt je een ton, ben je sneller geneigd te zeggen: 'die doet het ook, dus waarom ik niet?' Dat willen we voorkomen.”

Jan Rijk, hoofd van het RIEC

Ondernemer in het vizier

Het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), dat gemeenten helpt criminele praktijken op te sporen, opereert sinds kort in heel Limburg.

RIEC-hoofd Jan Rijk over malafide ondernemers en onzichtbare criminaliteit.

Niki van der Naald en Theo Sniekers

De opluchting valt van zijn gezicht af te lezen. Eindelijk mag Jan Rijk 'zijn' Regionaal Inlichtingen en Expertisecentrum (RIEC) volledig Limburgs noemen. Het RIEC-hoofd geeft toe dat de uitbreiding van het werkgebied naar Noord- en Midden-Limburg lang op zich heeft laten wachten sinds zijn club in 2006 in Zuid-Limburg aan de slag ging om vervlechting tussen onderwereld en bovenwereld aan te pakken.

Hoe dat komt? De ambities van het RIEC botsen nu eenmaal wel eens met de prioriteiten van gemeentebestuurders en andere instanties waar hij mee moet samenwerken. „We zitten vandaag de dag in een behoorlijk ander vaarwater dan in 2006. Overall moet bezuinigd worden. Er zijn mensen ontslagen, functies verdwijnen en als wij dan als RIEC komen met het verzoek om minimaal 0,4 fte vrij te maken voor een bestuurlijk coördinator en ze ook nog rond de 40 à 50 cent per burger moeten rekenen, dan kan ik me voorstellen dat een gemeenteraad zegt: we maken andere keuzes. Ik vind het ook goed dat een gemeenteraad zo kritisch is, het gaat om belastingcenten.” Wat het RIEC precies doet valt ook niet een-twee-drie uit te leggen, beeft Rijk. Een extra agent op straat om boeven te vangen, is tastbaar. Maar een advies aan een gemeente om een malafide ondernemer geen vergunning te geven niet. „Je moet soms enkele jaren in een gemeente actief zijn, wil je de maatschappelijke effecten zien. Ik spreek burgemeesters in Zuid-Limburg die zeggen: nu zie ik pas de resultaten van de bestuurlijke aanpak.” Kerntaak van het RIEC is informatie van alle gemeentelijke afdelingen bij elkaar te brengen en te analyseren. Als recent voorbeeld noemt Rijk een gemeente in Zuid-Limburg, waar een buurt al regel-

De Brusselsestraat in Maastricht, eerder aangewezen als een gebied waar extra

aandacht voor horecavestiging nodig is.

foto Rob Oostwegel

matig signalen had afgegeven over overlast. Maar het was niet voldoende om er iets mee te doen. „Wij hebben vervolgens van dat pand, van die eigenaar alle informatie die beschikbaar was - bij woningtoezicht, bij de sociale dienst, bij handhaving en de brandweer - opge-

Afbreukrisico voor gemeenten kan groot zijn

vraagd en bij elkaar gebracht. Daar is een gemeentelijk flexteam op gezet. Toen bleek dat de man tal van voorschriften niet naleefde. Onder dreiging van sluiting heeft de eigenaar dat pand helemaal moeten aanpassen. De buurt reageerde opgelucht, de huurders ook. Dat zijn

dan van die concrete maatschappelijke effecten die gelijk zichtbaar zijn. De inzet van flexteams laat zien dat de lokale overheid oneigenlijke toestanden serieus neemt en handhaaft.”

En vanaf daar, vanuit zo'n lokaal gemeentelijk overleg kun je ook opschalen naar strafrechtelijke maatregelen, legt Rijk uit. Want vervolgens zie je misschien dat er ook sprake blijkt van mensenhandel. „Als zo'n casus daar in wordt gebracht, kun je gericht acties ondernemen, bijvoorbeeld een prostitutiecontrole. Zoals we laatst in Sibbe en Vaals hadden, waar we Roemeense jongens in een pand aantroffen die zich prostitueerden. We konden de eigenaar aanpakken en zagen ook ineens dwarsverbanden. De eigenaar die in een gemeente X actief is en die in de gemeente Y ook zo'n soort pand met huurders

blijkt te hebben.” Privacywetgeving lijkt de grootste vijand van het RIEC. Volgens Rijk valt het in de praktijk wel mee. „Je moet niet met een kanon op een mug gaan schieten. Het aanpakken van een pandjeseigenaar of ondernemer moet proportioneel, functioneel en vooral rechtmatig zijn.” Hij wijst erop dat het afbreukrisico groot is. Als blijkt dat de rechter vindt dat een pand onterecht is gesloten, lijdt een gemeente imagoschade. „Daarom is onze aanpak ook geïmagineerd. Als wij eerst op gemeentelijk niveau beginnen, moet die actie aangemeld zijn bij het College Bescherming Persoonsgegevens, het moet *privacyproof* zijn. Als wij gegevens over een pand van iemand gaan bekijken in de gemeentelijke bronnen, moet er ofwel al een signaal zijn binnengekomen dat er iets niet klopt, of het moet een

pand zijn dat in een gebied of een wijk ligt dat door de gemeente is aangewezen als een zone waar we extra alert zijn of bepaalde branches - bijvoorbeeld bepaalde eetzaken, belwinkels of sloperijen - in de gaten moeten houden.” Tot vreugde van Rijk richt Justitie

Ondermijnende criminaliteit kon welig tieren

zijn pijlen steeds meer op de zogenoemde 'ondermijnende criminaliteit'. Limburg is op dat vlak inmiddels aangewezen tot landelijk proefgebied. „Vroeger werd alleen gewerkt met aan aangifte gerelateerde feiten. Met als gevolg dat de niet zichtbare criminaliteit, dus daar

waar de onderwereld de bovenwereld binnendringt, welig kon tieren. Kijk naar de vastgoedfraude, dat zie je niet aan de oppervlakte. Daar moet je in investeren. Dus niet dat kanon gebruiken. Je moet met openbare bronnen beginnen. Als er niets aan de hand is, is er niets aan de hand en moet je alles wat een onderzoek heeft opgeleverd vernietigen. Zijn er wel signalen, dan moet je gaan opschalen. Dus je begint bestuursrechtelijk, tot je meer signalen krijgt om dan eventueel op het gebied van milieu-, zeden- of drugscriminaliteit maatregelen te nemen tegen iemand die je in het vizier hebt.” Het RIEC verwacht in Noord- en Midden-Limburg qua problematiek geen grote verschillen met het zuiden van de provincie. Rijk: „Toen wij begonnen in Zuid-Limburg dachten we nog dat dorpen en kleinere gemeenschappen minder last zouden hebben van zaken als hennepeteelt en mensenhandel, maar je schrikt als je ziet wat zich in afgelegen gebieden afspeelt. Die criminelen weten precies hoe gemeenten werken, die weten precies wie degene bij de balie is die hem op zijn integriteit moet beoordelen als hij een vergunning aanvraagt. Het goede van een totale provinciale aanpak is nu dat je een netwerk krijgt in plaats van een waterbed-effect. Kijk, lokale verschillen in vergunningbeleid heb je altijd - de een gaat kritischer met een ondernemer om dan de ander - maar wij hopen dat door de provinciale aanpak er uiteindelijk één richtlijn komt. Dat is dus waar het RIEC nu dichtert op zit en het de gemeenten kan ondersteunen. Onze specialisten kunnen op basis van een quickscan vaak gelijk zien of iets wel of niet in de haak is.” Een van de zaken die momenteel ook landelijk extra in de gaten worden gehouden, zijn dubieuze eettenten. Signalen dat er mogelijk sprake is van criminele activiteiten zijn vaak al via Kamer van Koophandel-gegevens en gemeentelijke bronnen te verkrijgen: opvallend veel wisselingen van eigenaar en vergunninghouders, bijvoorbeeld, en veel personeel dat op papier maar enkele uren per week werkt. En ondertussen nauwelijks klandizie. Een lastige branche om aan te pakken, want zodra gevraagd wordt naar financiers worden nogal eens verre ooms in het buitenland van stal gehaald die bijvoorbeeld vee hebben verkocht en dat geld in Nederland zouden hebben geïnvesteerd. Een totaal ondoorzichtige geldstroom dus, waar het landelijke Bureau Bibob - dat vergunningaanvragers kan screenen - ook niet zomaar zicht op kan krijgen. Rijk: „Dat is dus zo'n zaak waar je puzzelstukjes bij elkaar van moet zien te vinden. Waar je vooral bedachtzaam moet opereren, maar waarmee je met inzet van mensen met de juiste specialistische, financiële kennis wel degelijk verder kunt komen.”